Jánov krst

Category: počiatky učenia o Kristu
written by Drahoslav Vajda | 1. júla 2026

Čo Písmo učí o krstoch

Naplnil sa čas na Jánov krst

V tých dňoch prišiel Ján Krstiteľ a kázal na Judskej púšti a hovoril:

Čiňte pokánie! Lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo.

… a krstení boli od neho v rieke Jordáne vyznávajúc svoje hriechy.

Matúš 3:1-2 a 6

Naplnil sa čas príchodu starozákonnými prorokmi predpovedaného Mesiáša. Podľa proroctiev Boh mal pred jeho príchodom poslať svojho služobníka, aby mu pripravil cestu (Izaiáš 40:3-5). Proroctvo o tomto poslanom služobníkovi, „anjelovi“, sa nachádza v Malachiášovi 3:1 – a je to posledné zo starozákonných proroctiev. Týmto „anjelom“ (Malachiáš 3:1; Matúš 11:7-11; Marek 1:2; Lukáš 7:25-28) či „Eliášom“ (Matúš 11:14; Lukáš 1:17) bol Ján Krstiteľ.

V deň obrezania Jána jeho otec (Zachariáš) dostal prorocké slovo o naplnení starozákonných predpovedí o príchode zasľúbeného Mesiáša (Lukáš 1:67-80) – Boh Izraelov navštívil a učinil vykúpenie svojmu ľudu (verš 68). A rovnako aj slovo o službe svojho syna, ktorý sa bude volať prorokom Najvyššieho, lebo pôjde pred tvárou Pánovou prihotoviť jeho cesty a *dať jeho ľudu známosť spasenia záležajúceho v odpustení ich hriechov* (verš 77).

Historické pozadie služby Jána Krstiteľa

Boh je svätý a túži mať s nami spoločenstvo. Problém je v tom, že ľudstvo od svojho pádu žije v padlom svete a nie je sväté. Starý zákon učí, že niečo sa môže oddeliť od Boha buďto hriechom, alebo nečistotou. Odpustenie hriechu v starozákonnej dobe sa dalo zaistiť obetovaním patričnej obete. Očistenie od nečistoty vyžadovalo, aby sa dotyčný podriadil príslušnému očistnému obradu. Očistné rituály Starého zákona používali ako očisťujúce prostriedky krv, vodu a oheň. V knihách Leviticus (3. Mojžišova) a Numeri (4. Mojžišova) je opísaný

celý rad očistných obradov. Sú to: 1. obrady na očistenie toho, čo sa dá očistiť a 2. obrady na očistenie toho, čo sa očistiť nedá. Ku všetkým obradom prvej skupiny je potrebná voda.

V starozákonnej dobe sa vykonávali ceremoniálne židovské umývania a traduje sa, že aj krsty prozelytov[A,B,C]. Aj príslušníci iných národov mali totiž možnosť pripojiť sa k židovstvu a jeho náboženstvu. Takíto ľudia sa nazývajú prozelyti. Jednou zo súčastí prijímacieho obradu prozelytu bol ponorný kúpeľ ako prejav očistenia a oddelenia sa od predchádzajúceho spôsobu života a nečistoty, ktorá bola na ňom ako pohanovi v dôsledku toho, že doteraz žil v nečistom prostredí.

Židia zase, keď prišli z trhu alebo si sadali k jedlu, si podľa podania starších najprv umyli ruky – išlo pritom o ceremoniálne očisťovanie (Marek 7:2-5; Matúš 15:1-2; Lukáš 11:38). Hlavným zmyslom obradného „ponárania rúk“ do vody, teda ceremoniálneho umývania, bolo oddelenie sa od poškvrnenia, ku ktorému došlo pohybom v nečistom prostredí bezbožných ľudí. Dokazujú to aj citované texty z evanjelií. V židovskom povedomí bola potreba odstrániť akékoľvek poškvrnenie pevne ukotvená.

Služba Jána Krstiteľa

Ján kázal na Judskej púšti. Jeho služba mala tieto hlavné ciele[D, E,F]:

1. Mala pripraviť izraelský ľud na príchod a zjavenie dlho očakávaného Mesiáša (Lukáš 1:76-77).
2. Predzvestovala príchod Božieho kráľovstva, ktoré bolo blízko a ktoré mal sprevádzať tvrdý súd (Matúš 3:2, 3:7-12).
3. Mala urobiť prechod medzi obdobím zákona a prorokov a obdobím evanjelia Ježiša Krista, ktoré podľa Marka 1:1-4 začalo práve Jánovým vystúpením. Tento cieľ v ďalšom texte bližšie nerozvádzame, ale usudzujeme naň hlavne zo skutočnosti, že rovnako ako Ján krstil i Ježiš (i keď Ježiš sám nekrstil, ale jeho učeníci; Ján 3:22-26, 4:1-2; išlo pritom o ten istý krst, akým krstil Ján. Istú dobu krstili Ján a Ježiš súbežne). Po uväznení Jána Ježiš odišiel z Nazareta do Galiley pohanov, aby sa naplnilo to, čo bolo povedané skrze proroka Izaiáša (Matúš 4:12-16) a kázal *evanjelium kráľovstva Božieho a hovoril: Naplnil sa čas, a priblížilo sa kráľovstvo Božie! Čiňte pokánie a verte v evanjelium!* (Marek 1:14-15). Paralelný text uvádza: „*A keď počul Ježiš, že je Ján vydaný, odišiel do Galiley… začal Ježiš hlásať a hovoriť: Čiňte pokánie! Lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo*.“ (Matúš 4:12 a 16). Písmo hovorí, že až po uväznení Jána a po odchode do Galiley začal Ježiš hlásať a hovoriť „*Čiňte pokánie a verte v evanjelium!*“ a tiež, že „*išli za ním mnohé zástupy z Galiley, z Desaťmestia, z Jeruzalema, z Judska i zo Zajordánia*“ (Matúš 4:25). Služba Jána Krstiteľa skončila jeho uväznením a sťatím. Ale izraelský ľud už bol pripravený, aby počul evanjelium spasenia z milosti a služba Ježiša Krista sa mohla začať.

Jánov krst nadväzuje na prorocké miesta ako Izaiáš 1:15-16; Ezechiel 36:25-31 a iné, a preto ho treba chápať ako niečo nové v porovnaní s predchádzajúcim ceremoniálnym omývaním/oplachovaním vodou. Rozdiel je tiež v tom, že Ján krstil druhých ľudí v prorockej moci (Lukáš 1:17) – Ján bol prorok (Lukáš 1:76, 7:28, 20:6) – zatiaľ čo v židovstve dovtedy obrad očistenia uskutočňoval na sebe každý sám (pozri napr. Marek 7:2-5). Tak to bolo údajne aj pri krste prozelytov. Podobnosť Jánovho krstu a krstu prozelytov bola len v tom, že oba krsty boli jednorazové[A].

Vo svojom kázaní a službe Ján kládol na ľudí dve požiadavky: *pokánie* a *verejné vyznanie hriechov*. Tých, ktorí splnili tieto podmienky, potom Ján krstil v rieke Jordán, čo bolo verejným svedectvom, že robili pokánie zo svojich predchádzajúcich hriechov a že sa rozhodli viesť svätý a spravodlivý život a chcú niesť ovocie pokánia.

V evanjeliu podľa Marka 1:4 je uvedené: „*Ján vystúpil krstiac na púšti a kážuc krst pokánia **na** odpustenie hriechov*“ – paralelné verše hovoria „*Ja vás krstím vodou **na** pokánie…*“ (Matúš 3:11) a „*… kážuc krst pokánia **na** odpustenie hriechov*“ (Lukáš 3:3). V týchto veršoch sa vo výraze „kážuc krst pokánia **na** odpustenie hriechov“ vo všetkých slovenských prekladoch nachádza predložka „na“. Na tomto mieste v gréckych textoch[H] sa ale nachádza predložka „eis“, ktorú Součkov slovník[I] prekladá ako „do“, „k“, „na“, „až do“. Podľa Strongovho slovníka[J] sa predložka „eis“ (má číslo G1519) do angličtiny prekladá ako „to“ (k, na, do) alebo „into“ (do, v, na), pričom predložka „eis“ *poukazuje **na dosiahnutý** alebo stanovený cieľ*. S prihliadnutím k tomuto významu gréckej predložky „eis“, jej možným prekladom a kontextom uvedených veršov by správnejší preklad Marka 1:4 znel: „*Ján vystúpil krstiac na púšti a kážuc krst pokánia **k** odpusteniu hriechov.*“ Rovnako tak by to bolo aj vo verši Matúš 3:11 a Lukáš 3:3. Najlepšie je to vidieť v Matúš 3:11(„*… Ja vás krstím vodou **na** pokánie*“), ktorý by sme mohli čítať nasledovne: „Ja vás krstím vo vode ***k** pokániu…*“ Jánov krst bol ***k** pokániu* a ***k** odpusteniu hriechov*. Ľudia najprv robili pokánie a potom „**k tomu** Ján pripojil“ ich krst *vo vode*[L] – ponoril ich pod vodu. Je dôležité ujasniť si a zapamätať význam predložky „k“ a význam jej použitia so slovesom „krstiť“.

Koniec koncov aj slovenský preklad s predložkou „na“ vo výraze „kážuc krst pokánia **na** odpustenie hriechov“ znamená to isté, ak verš čítame v kontexte toho, o čo pri Jánovom krste išlo – hriechy môže odpustiť len Boh, nie človek (Marek 2:7). Ponorením pod vodu ani iným skutkom či obradom sa hriechy neodpúšťajú – a to by malo postačovať k pochopeniu toho, že sa hriechy neodpúšťali ani Jánovým krstom. Potom výrazy „*Ja vás krstím vodou **na** pokánie*“ a „kážuc krst pokánia **na** odpustenie hriechov“ znamenajú, že ľudia robili pokánie a „**na** dôkaz toho“ (že pokánie urobili)ich Ján krstil vo vode.

Boh odpúšťal hriechy aj v starozákonnej dobe tým, ktorí činili pokánie. Dôkazom toho je kráľ Dávid, ktorý sa dopustil cudzoložstva s Batšebou. Cudzoložstvo sa nedalo odpustiť prinesením obete, lebo podľa obetného systému zaň neexistovala obeť. Cudzoložstvo sa malo trestať smrťou ukameňovaním! Ale Dávid v žalme 32 uvádza, že vyznal svoj hriech Bohu a raduje sa z odpustenia hriechu (verše 5 a 11). To isté vidíme aj v príbehu o farizejovi a publikánovi opísanom v Lukášovi 18:10-14 – publikán sa kajal a odišiel

domov ospravedlnený. Podobne o dôležitosti pokánia hovorí aj Lukáš 13:1-5.

Ján kázal pokánie a verejné vyznávanie hriechov. Viedol ľudí k tomu, aby pred Bohom uznávali svoju hriešnosť a verejne ju vyznávali. Jánov krst neznamenal to, žeby sa týmto ponorením pod vodu dosahovalo odpustenie hriechov. Dá sa to pochopiť priamo z Jánových slov. Keď k nemu prichádzali farizeji a saduceji, požadoval od nich, aby sa preukázali ovocím pokánia (Matúš 3:7-8), teda tým, že ich činy dokazujú, že robili pokánie, a ich životy sa skutočne zmenili. Toto malo byť viditeľné ešte pred tým, ako ich pokrstil vo vode. Jánov *krst vo vode k pokániu a odpusteniu hriechov* slúžil ako verejné potvrdenie toho, že krstenec už robil pokánie a došlo u neho k vnútornej premene, ktorá súvisí s pokáním. Bol to teda zo strany ľudí verejný akt ako svedectvo verejného vyznania hriechov a znamenie vnútorného pokánia a z Božej strany[F] odpustenie vyznaných hriechov. Zachariášovo proroctvo o službe jeho syna Jána sa naplnilo (Lukáš 1:77) – ľud dostal *známosť spasenia záležajúceho v odpustení ich hriechov*.

Ján sám považoval tento krst za niečo dočasné. Hlásal: „*Ja som vás pokrstil vodou, ale on* [Ježiš] *vás bude krstiť Svätým Duchom*.“ (Marek 1:8).

Ako sme uviedli vyššie, jedným zo základných cieľov Jánovej služby bolo ohlasovanie prichádzajúceho Božieho kráľovstva, a tým zároveň aj Božieho súdu nad Izraelom. Upozorňoval, že človeka pred týmto súdom nezachráni ani príslušnosť k fyzickému Abrahámovmu potomstvu, ale môže ho zachrániť pokánie a odvrátenie sa od zlých ciest: „*Čiňte pokánie! Lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo. … Vreteničie plemä, ktože vám ukázal, aby ste utiekli budúcemu hnevu? Neste teda ovocie, hodné pokánia, a nedomnievajte sa, že môžete v sebe hovoriť: Veď otca máme Abraháma! Lebo vám hovorím, že Boh môže z týchto kameňov vzbudiť Abrahámovi deti. A už aj je sekera priložená na koreň stromov; každý teda strom, ktorý nenesie dobrého ovocia, sa vytína a hádže na oheň*.“ (Matúš 3:2 a 7-10)

Záverečné zhrnutie

Jánov krst v biblickom zmysle je spojený s pokáním krstenca a s odpustením jeho hriechov. Symbolizuje obe tieto skutočnosti. Teologicky môžeme *Jánov krst* (v prenesenom význame tohto slova) chápať ako zjednotenie alebo stotožnenie stúpencov tohto krstu s Jánovou zvesťou o pokání a odpustení hriechov a prichádzajúcom nebeskom kráľovstve. Jánov krst sám osebe (ako obrad) nepôsobí odpustenie hriechov. Tí, čo boli Jánom pokrstení, nevytvárali žiadne zvláštne spoločenstvo, ale sa stotožnili s Jánovou zvesťou a naplnili ju (pozri Zachariášovo proroctvo; Matúš 3:2; Ján 1:23-52) podobne ako Židia po prechode Červeným morom, ktorí boli „pokrstení“ v Mojžiša, čiže zjednotení s Mojžišom, poddali sa (boli daní) pod jeho vedenie, pod Božie vedenie v osobe Mojžiša (1. Korintským 10:1-2 a 2. Mojžišova 14:11-12 a 31), hoci pred prechodom cez more sa proti Mojžišovi búrili.

Porozumieť Jánovmu krstu je dôležité aj preto, lebo výraz „pokrstiť k/ku“ alebo „do“ či „v/vo“ sa vyskytuje aj pri ďalších typoch krstov. Aj pri iných krstoch treba tomuto spojeniu rozumieť a chápať ho rovnako ako pri Jánovom

krste. Ján *krstil vodou*, tak uvádzajú slovenské preklady. Výraz *krstiť vodou* treba na základe gréckeho originálu chápať doslovne ako *krst vo vode* (doslovne *ponorenie do vody*), ako na to upozorňuje aj Pavlík vo svojom preklade Nového zákona v poznámke[a)] k veršu Matúš 3:11[L].

K Jánovmu krstu je potrebné ešte poznamenať, že tí, ktorí sa mu podrobili, nedosiahli stav trvalého vnútorného pokoja a víťazstva nad hriechom. To sa stane až vtedy, keď uveríme v evanjelium Ježiša Krista a dosiahneme spasenie z milosti, ktoré najprv začal oznamovať Pán a neskôr, po oslávení Ježiša Krista vzatím na nebo a zoslaním Svätého Ducha na Letnice, ho ďalej zvestovali jeho apoštoli a učeníci (Židom 2:3 a Skutky apoštolov).

Zoznam použitej a odporúčanej literatúry:

[A] *Teologický slovník k Novej zmluve* (editor Gerhard Friedrich), vybral a preložil Ján Grešo, zv. VI, heslo VI-727 PROSÉLYTOS (prozelyta), Cirkevné nakladateľstvo Bratislava 1990.

[B] *Teologický slovník k Novej zmluve* (editor Gerhard Friedrich), vybral a preložil Ján Grešo, zv. I, heslo I-534, Cirkevné nakladateľstvo Bratislava 1990.

[C] Adolf Novotný, Biblický slovník, Kalich – Česká biblická společnost 1992, heslo: *Jan* a *Křest,* ISBN 80-7017-528-1

[D] Bruce Milne: *Skúmanie pravdy*, Návrat 1992, Praha, ISBN 80-85495-10-4

[E] Charles C. Ryrie: *Základy teológie*, Biblos, Třinec 1994, ISBN 80-900240-6-8

[F] Derek Prince: *Od Jordánu k Letnicím*, Pásmo ZÁKLADY – Kniha III

[H] Kurt Aland a kol.: *The Greek New Testament*, 3. rev. vydanie, Stuttgart 1983, ISBN 3 438 051 113 3

[I] Josef B. Souček: *Řecko-český slovník k Novému zákonu*, Kalich, Praha 1987

[J] *e-Sword…* – internetová počítačová aplikácia

[K] *Interlinear Scripture Analyzer* (basic) – internetová počítačová aplikácia

[L] Miloš Pavlík: *Nový zákon*, Pavlík Records, Tvrdošín 1998, ISBN 80 967917 4 5